

Respijtzorg voor mantelzorgers

Respijtzorg betekent dat iemand tijdelijk en volledig de taken van een mantelzorger overneemt. Voor mantelzorgers is het heel erg belangrijk, want het geeft hen de mogelijkheid om even op adem te komen. Toch weten veel mantelzorgers niet van het bestaan van respijtzorg af en zijn er lang niet altijd voldoende geschikte plekken. Wat kan uw gemeente hierin betekenen?

Waarom respijtzorg?

Eén op de vier volwassenen zorgt gedurende een lange periode voor een chronisch zieke, gehandicapte of hulpbehoevende partner, ouder of kind. Of voor een ander familielid, vriend of buur die zorg nodig heeft en met wie zij een persoonlijke band hebben. 450.000 mantelzorgers voelen zich zwaar belast of overbelast. Iemand die intensief zorgt voor een ander, heeft regelmatig een pauze nodig om naast de zorg ook tijd te kunnen besteden aan andere gezinsleden, vrienden, werk of hobby's. Respijtzorg zou voor iedere mantelzorger een vast onderdeel moeten zijn tijdens de zorgperiode. Zo wordt overbelasting voorkomen en is de zorg langer vol te houden.

Wat is respijtzorg?

De tijdelijke en volledige overname van mantelzorgtaken heet respijtzorg. Respijtzorg is er in veel vormen. Het kan gaan om incidentele (vakantie) of structurele respijtzorg (bv. elke week een dagdeel). Het kan kortdurend of langdurend zijn. De zorg kan thuis gegeven worden, maar ook buitenshuis. De zorg kan worden overgedragen aan mensen uit de eigen omgeving, bijvoorbeeld een familielid, een buur of een vriend(in). Ook vrijwilligers kunnen

de zorg overnemen. Denk aan mensen van de Vrijwillige Thuishulp, Vriendendienst, Georganiseerde Burenhulp, Buddyzorg en andere vrijwilligersorganisaties. Als de zorg door beroepskrachten wordt overgenomen, is er een indicatie nodig.

Respijtwijzer.nl

De Respijtwijzer is een website – www.respijtwijzer.nl – waar mantelzorgers, zorgvragers en verwijzers alle informatie over respijtzorg in Nederland kunnen vinden. De website biedt de volgende mogelijkheden:

- * een landelijk en actueel overzicht van respijtzorgvoorzieningen;
- * informatie over financieringsmogelijkheden;
- * ervaringen met en beoordelingen van respijtzorgvoorzieningen;
- * zoekmogelijkheid op specifieke kenmerken respijtzorg: reserveringsmogelijkheden, specifieke deskundigheden, contactpersonen met contactgegevens;
- * specifieke zoekacties mogelijk via trefwoorden en natuurlijk: nieuws en informatie over activiteiten van de respijtzorgvoorzieningen.

Waar lopen mantelzorgers tegenaan?

Uit het Nationaal Mantelzorgpanel 2011 van Mezzo blijkt dat mantelzorgers slecht op de hoogte zijn van de mogelijkheden om de zorg tijdelijk over te dragen. Een op de vijf mantelzorgers weet niet wat respijtzorg is. Van de mantelzorgers die het wel weten, maakt het grootste deel er geen gebruik van terwijl zij dat wel zouden willen. Dat komt door dat ze vaak niet weten dat respijtzorg voor hen mogelijk is, welke respijtmogelijkheden er allemaal zijn en hoe de financiering geregeld is. Respijtvoorzieningen sluiten ook niet altijd aan bij wat mensen willen. Daarnaast kunnen of willen mantelzorgers de zorg lang niet altijd overlaten aan een ander. Ook degenen die de zorg ontvangen, willen dat vaak niet. Verder stuiten mantelzorgers regelmatig op een tekort aan plaatsen voor dagopvang in instellingen. En vanuit de AWBZ wordt steeds minder respijtzorg vergoed.

Betrokken organisaties

Op lokaal niveau zijn er veel partijen die betrokken zijn bij respijtzorg. Het gaat om:

- * organisaties die vaststellen of respijtzorg wordt toegekend, bijvoorbeeld het CIZ;
- * zorginstellingen die respijtzorg bieden, zoals verpleeg- en verzorgingshuizen, woonvormen, zorgboerderijen en ggz-instellingen;
- * vrijwilligersorganisaties die respijtzorg bieden, zoals Vriendendiensten, Georganiseerde Burenhulp en Buddyzorg;
- * organisaties die mantelzorgers ondersteunen, zoals Steunpunten Mantelzorg en mantelzorgmakelaars;
- * beroepskrachten, zoals loketmedewerkers, huisartsen en thuiszorgmedewerkers, die overbelasting bij mantelzorgers signaleren;
- * belangenbehartigers, die veel kennis hebben van de lokale praktijk;
- * en financiers van respijtzorg, zoals het Zorgkantoor.

Wat kunt u doen?

Als gemeente heeft u een voorlichtende taak, zowel aan mantelzorgers als aan aanbieders van respijtzorg en verwijzers. Tegelijkertijd heeft u de regie en faciliteert u de afstemming en samenwerking. Hoe kunt u dat aanpakken?

- * Geef bekendheid aan het bestaan van respijtvoorzieningen: de gemeente kan mantelzorgers stimuleren hier gebruik van te maken. Zij kan zorgen dat de toegang tot respijtzorg laag is. De Respijtwijzer vormt hierbij een handig hulpmiddel.
- * Breng de respijtvoorzieningen in de gemeente en regio in kaart: de Respijtwijzer biedt een overzicht van respijtzorg door zowel beroepskrachten als vrijwilligers, thuis en buitenshuis. Zorg dat iemand voor de gemeente of regio controleert of dit aanbod compleet is en waar nodig aanvult. En stimuleer aanbieders in uw gemeente hun aanbod te plaatsen op de Respijtwijzer.

- * Zorg voor een goed en evenwichtig aanbod van respijtvoorzieningen: de gemeente zorgt ervoor dat de betrokken partijen elkaars aanbod goed kennen en er een dekkend geheel is van de verschillende soorten respijtzorg.
- * Heb oog voor de kosten van respijtzorg: het is belangrijk dat de kosten van respijtzorg geen belemmering vormen voor mantelzorgers om hier gebruik van te maken. De gemeente kan hierin een rol spelen.

Meer weten

Meer informatie en een overzicht van het respijtzorgaanbod in Nederland staat op www.respijtwijzer.nl. Kijk op www.mezzo.nl bij het themadossier respijtzorg. Hier vindt u informatie en praktijkverhalen over respijtzorg. In het themadossier Respijtzorg van het Expertisecentrum Mantelzorg vindt u alle kennis over dit thema bij elkaar. Kijk op www.expertisecentrummantelzorg.nl onder Informatiebronnen, Themadossiers, Respijtzorg. Daarnaast kunt u voor vragen over de Respijtwijzer contact opnemen met Wietske Oegema (030 659 22 22, w.oegema@mezzo.nl). Met meer algemene vragen over respijtzorg en het beleid in uw gemeente neemt u contact op met Roos Scherpenzeel (030 789 20 65 of r.scherpenzeel@movisie.nl).

Goed voor Elkaar

Van 2009 tot begin 2013 liep het landelijke project 'Goed voor Elkaar'. Het project begeleidde gemeenten bij de implementatie van de basisfuncties mantelzorg en vrijwilligerswerk. Informatie over Goed voor Elkaar vindt u op www.movisie.nl.

